2024/2316

10.10.2024

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOON (EL) 2024/2316,

11. aprill 2024,

tähelepanekutega, mis on ENISA (Euroopa Liidu Küberturvalisuse Amet) 2022. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmist käsitleva otsuse lahutamatu osa

EUROOPA PARLAMENT,

— võttes arvesse oma otsust ENISA (Euroopa Liidu Küberturvalisuse Amet) 2022. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta,

— võttes arvesse kodukorra artiklit 100 ja V lisa,

— võttes arvesse kontrollikoja eriaruannet nr 5/2022,

— võttes arvesse eelarvekontrollikomisjoni raportit (A9-0134/2024),

A. arvestades, et tulude ja kulude kalkulatsiooni [1] kohaselt oli ENISA (edaspidi „amet“) 2022. aasta lõplik eelarve 39 207 625 eurot, mis on 2021. aastaga võrreldes 67,03 % rohkem; arvestades, et ameti eelarve suurenemine on peamiselt seletatav küberturvalisuse toetamise tegevusprogrammi katseprojekti rakendamisega seotud lisaülesannetega; arvestades, et ameti eelarve koosneb peamiselt liidu eelarvest eraldatud vahenditest;

B. arvestades, et Euroopa Kontrollikoda (edaspidi „kontrollikoda“) märgib oma aruandes ameti eelarveaasta 2022 raamatupidamise aastaaruande kohta (edaspidi „kontrollikoja aruanne“), et ta on saanud piisava kindluse selle kohta, et ameti raamatupidamise aastaaruanne on usaldusväärne ning selle aluseks olevad tehingud on seaduslikud ja korrektsed;

Eelarve haldamine ja finantsjuhtimine

1. märgib rahuloluga, et eelarveaasta 2022 eelarveseire tulemusel oli jooksva aasta kulukohustuste assigneeringute eelarve täitmise määr 99,93 %, mis on 2021. aasta määrast 0,42 % kõrgem; märgib lisaks, et jooksval aastal oli maksete assigneeringute täitmise määr 52,02 %, mis on 2021. aasta määrast 25,38 % madalam;

2. rõhutab, et ameti lõpliku eelarve summa tuleneb 15 000 000 euro suurusest muudatusest, mille haldusnõukogu võttis vastu 5. augustil 2022 seoses küberturvalisuse tugimeetme rakendamisega, mille eesmärk on tugevdada ameti reageerimist liikmesriikide toetamisel oma volituste kohaselt; märgib, et enamik küberturvalisuse toetusmeetme raames võetud kohustustest allkirjastati aasta lõpus, mis selgitab suhteliselt madalat maksete määra (ja sellele järgnenud suurt ülekandmist);

Tulemused

3. kiidab heaks, et amet viis ellu 100 % oma 2022. aasta tööprogrammist; väljendab heameelt selle üle, et amet kasutab peamisi tulemusnäitajaid, et hinnata oma tegevust ja tulemusi tööprogrammi eesmärkide saavutamisel; märgib, et teatavad väljundid ei saavutanud oma eesmärke täielikult ressursside prioriteetide muutmise tõttu, et pakkuda küberturvalisuse tugimeedet vastuseks Venemaa ebaseaduslikule ja provotseerimata sissetungile Ukrainasse; märgib, et mõned eespool nimetatud prioriteetide muutmise tõttu rohkem mõjutatud väljundid olid väljundid 4.2 „Küberkriisi jaoks standardse tegevuspoliitika, -protseduuride, -meetodite ja -vahendite väljatöötamine ja täiustamine“ ning 5.3 „Usaldusväärne müüjate/tarnijate võrgustiku väljatöötamine“;

4. on teadlik, et 2022. aastal domineeris liidu julgeolekukavas Venemaa ebaseaduslik ja provotseerimata sissetung Ukrainasse; märgib rahuloluga, et amet tõhustas koordineerimist ja valmisolekut ning aitas kaasa liidu ühisele olukorrateadlikkusele, esitades korrapäraselt olukorraaruandeid kübertegevuse kohta; rõhutab, et tõhustati ka koordineerimist ja teabevahetust küberturvalisuse võrgustikega, nagu Euroopa küberkriisiga tegelevate kontaktasutuste võrgustik (EU-CyCLONe), mis koosneb riiklikest küberturvalisuse kriisiohjeasutustest, ja ameti toetatavate arvukate valdkondlike kogukondadega; väljendab heameelt ameti pingutuste üle tagada sidekanalid poliitilise, operatiiv- ja tehnilise tasandi vahel ning tõhustatud koostöö arvutiturbe intsidentidele reageerimise rühmade võrgustikuga;

[1] ELT C 377, 30.9.2022, lk 2.

5. märgib rahuloluga, et 2022. aastal katsetas amet liidu soojuskaarti, mille eesmärk oli anda kiire ülevaade küberintsidentidest ja kübersündmustest, mis mõjutavad liidu kriitilise tähtsusega sektoreid kübertegevuse tõttu, mis on seotud Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõjaga; märgib, et need sektorid aitasid kaasa komisjoni integreeritud olukorrateadlikkuse ja analüüsiaruande koostamisele, andes 52 ajakohastatud teavitust Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja praeguse olukorra ja vahejuhtumite kohta, aidates kaasa liidu kriisiohjemehhanismile;

6. võtab teadmiseks asjaolu, et kontrollikoja eriaruande nr 5/2022 „ELi institutsioonide, organite ja asutuste küberturvalisus“ kohaselt on ELi asutuste vastu suunatud küberrünnete arv järsult suurenemas ning küberturvalisuse alase valmisoleku tase liidu asutustes on erinev ega ole üldiselt vastavuses kasvavate ohtudega; märgib, et kuna liidu asutused on omavahel tihedalt seotud, võib nõrkus ühes tekitada julgeolekuohte teistes; rõhutab, et kontrollikoda soovitab ametil koos CERT-EUga rohkem keskenduda nendele liidu asutustele, kellel on küberturvalisuse haldamisel vähem kogemusi: a) selliste prioriteetsete valdkondade kindlaksmääramine, kus liidu institutsioonid, organid ja asutused vajavad kõige rohkem tuge, näiteks küpsushinnangute kaudu, ning b) suutlikkuse suurendamise meetmete rakendamine kooskõlas nende vastastikuse mõistmise memorandumiga; palub, et amet tegeleks kontrollikoja tõstatatud küsimustega ja annaks eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile võetud meetmetest aru;

7. võtab teadmiseks asjaolu, et amet viis 2022. aastal ellu mitmesuguseid tegevusi, et täita oma rolli liidu toetamisel; märgib, et kuigi amet sai pakkuda tuge mitmele poliitikatoimikule, nagu võrgu- ja infoturve, küberkerksus ja digitaalne tegevuskerksus, takistasid ressursipiirangud ametil aktiivselt toetada küberturvalisust käsitlevate sätetega poliitikatoimikuid, nagu Euroopa terviseandmeruum, ja muid olulisi poliitikatoimikuid, nagu digiturud ja digiteenused; märgib, et muud tegevused hõlmasid poliitikakujundajate teavitamist olemasolevate küberturvalisuse raamistike tõhususest ja elutähtsate sektorite toetamist; märgib lisaks, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2022/2555 ([2]) (küberturvalisuse 2. direktiiv) vastuvõtmine paistab silma kui meede probleemide lahendamiseks ja poliitika ühtlustamiseks kogu liidus; mõistab, et ühtlustamise puudumine küberturvalisuse 1. direktiivi rakendamisel tõi kaasa killustatud poliitikamaastiku, millega tegeleti küberturvalisuse 2. direktiiviga; on teadlik, et küberturvalisuse 2. direktiivi kohaldamisala on laiem, lisades ametile uued horisontaalsed ülesanded, nagu liidu digiüksuste register; rõhutab, et amet kohandas oma teenuseid ja ressursse uue strateegiaga, et vastata küberturvalisuse maastiku muutuvatele nõudmistele;

Tõhusus ja selle suurendamine

8. märgib, et amet püüdis suurendada teiste ametite ja/või komisjoniga jagatud teenuste kasutamist, sealhulgas näiteks asutustevaheliste ja institutsioonidevaheliste hankemenetluste kaudu ning jagades teenuseid Euroopa Kutseõppe Arenduskeskusega (Cedefop) ja küberturvalisuse valdkonna Euroopa pädevuskeskusega; märgib lisaks, et 2022. aastal allkirjastas amet hiljuti loodud küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute Euroopa pädevuskeskusega teenustaseme kokkuleppe andmekaitseametniku ja raamatupidaja teenuste osutamiseks keskusele, mida rakendatakse 2023. aastal;

9. võtab teadmiseks ameti võetud meetmed, et minna traditsiooniliselt töötajate arvu metoodikalt üle strateegilisele tööjõu planeerimisele, et ennetada ja kõrvaldada personali puudujääke, et luua paindlik tööjõud ja eraldada vahendeid prioriteetsetele valdkondadele;

10. väljendab heameelt ameti panuse üle ametite ühiste teenuste edendamisse mitme võrgustiku kaudu, mis hõlmavad hankeid, personalijuhtimist, IKTd, riskijuhtimist, tulemusjuhtimist, andmekaitset, infoturvet ja raamatupidamist; juhib tähelepanu horisontaalsele kasule, mis tuleneb koostööst ja parimate tavade kohandamisest, ning sellele, et ühisalgatused ühendavad erinevaid vaatenurki, vähendavad pingutuste dubleerimist, parandavad õppimist ja tugevdavad osalejate vahelisi suhteid; julgustab ametit leidma sisemenetlusi, mida saaks uute IT-vahendite abil ühtlustada;

11. märgib rahuloluga, et amet osales ELi asutuste võrgustiku katseprojektis, mille eesmärk on toetada liidu asutusi, et suurendada nende valmisolekut tulevaseks uueks küberturvalisuse määruseks;

12. tuletab meelde, kui oluline on suurendada ametite digitaliseerimist asutusesisese toimimise ja juhtimise seisukohast, kuid ka selleks, et kiirendada menetluste digitaliseerimist; rõhutab, et amet peab jätkama selles valdkonnas ennetavat tegutsemist, et vältida ametitevahelist digilõhet;

([2]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2555, mis käsitleb meetmeid, millega tagada küberturvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus, ja millega muudetakse määrust (EL) nr 910/2014 ja direktiivi (EL) 2018/1972 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv (EL) 2016/1148 (küberturvalisuse 2. direktiiv) (ELT L 333, 27.12.2022, lk 80).

Personalipoliitika

13. märgib, et 31. detsembri 2022. aasta seisuga oli ametikohtade loetelust täidetud 89,02 % ja liidu eelarves kinnitatud 82 ajutisest teenistujast oli ametisse nimetatud 73 (2021. aastal oli kinnitatud ametikohti 76); märgib, et 2022. aastal töötas ameti heaks ka 27 lepingulist töötajat, 10 lähetatud riiklikku eksperti, 10 ajutist töötajat ja 16 töövõtjat;

14. märgib, et ameti kõrgema ja keskastme juhtkonnas puudub sooline tasakaal ning 17 juhist 12 on mehed (71 %); leiab, et ameti kõrgema ja keskastme juhtkonna soolist tasakaalu tuleb parandada; tuletab meelde, kui tähtis on tagada sooline tasakaal, ja kutsub ametit üles arvestama seda aspekti seoses tulevaste ametisse nimetamistega kõrgemasse ja keskastme juhtkonda; võtab teadmiseks ameti haldusnõukogu soolise koosseisu, kus 55 liikmest 41 on mehed (75 %); tunnistab, et haldusnõukogu koosseis sõltub suurel määral liikmesriikide kandidaatidest; nõuab, et komisjon ja liikmesriigid võtaksid oma kandidaatide esitamisel ameti haldusnõukogusse arvesse soolise tasakaalu tagamise tähtsust; võtab teadmiseks ameti töötajate soolise jaotuse – 57 meest (52 %) ja 53 naist (48 %); võtab teadmiseks ameti võetud meetmed soolise tasakaalu probleemide lahendamiseks, mis hõlmavad värbamispoliitika läbivaatamist, et soodustada naiste kandideerimist; märgib lisaks, et amet on oma strateegias kavandanud saada 2025. aasta lõpuks ELi ameti mitmekesisuse ja kaasamise võrgustiku pädevustunnistuse;

15. märgib, et ametil on inimväärikuse kaitset ning psühholoogilise ja seksuaalse ahistamise ennetamist käsitlev poliitika ning et amet kuulub ametitevahelisse usaldusnõunike rakkerühma; ootab nende aruandeid ja soovitusi; märgib, et 2022. aastal ei teatatud ühestki ahistamisjuhtumist, ning ergutab ametit jätkama ja arendama tööd selleks, et ka tulevikus juhtumeid ennetada;

16. väljendab muret ameti kõrgema ja keskastme juhtide ning muude töötajate geograafilise tasakaalustamatuse pärast, sest 40,9 % nendest on Kreeka kodanikud; rõhutab, et olukorda tuleb parandada; palub, et amet annaks selle kohta eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavatele institutsioonidele aru;

17. märgib murega, et 2023. aasta tööprogrammi väljatöötamisel tuvastas amet vahendite puudujäägi 734 000 eurot ja kahe täistööajale taandatud töötaja puudumise ning 2,5 miljoni euro suuruse puudujäägi osutatavates teenustes; märgib lisaks, et 2023.–2025. aasta inimressursside vajaduste põhjalikul hindamisel ilmnes märkimisväärne puudujääk, eelkõige kriitilise tähtsusega tegevustes, ning et amet võib ilma täiendavate ametikohtadeta vajada tulevaste tööprogrammide prioriseerimist ja kohandamist, et korvata ressursside puudujääk; võtab teadmiseks asjaolu, et ameti haldusnõukogu on samuti väljendanud vajadust suurendada ameti ametikohtade arvu, et tal oleks võimalik oma volitusi kestlikult ja täielikult täita;

18. väljendab heameelt ameti pingutuste üle integreerida puuetega inimesed juurdepääsetava taristu ja tugiteenustega;

19. märgib, et amet jätkas 2022. aastal töötajate täiendavat toetamist vautšerite, internetikulude hüvitamise ja fit@work programmi kaudu ning töötas välja oma käitumisjuhendi, milles kirjeldati ameti ootusi seoses töötajate käitumisega;

Hanked

20. märgib murega, et kontrollikoda leidis kaks juhtumit, kus amet oli sõlminud madala maksumusega lepingud (alla 15 000 euro), ilma et ta oleks esitanud hindamisaruannet ja eelarvevahendite käsutaja poolt igakülgselt heaks kiidetud ja allkirjastatud otsust lepingu sõlmimiseks, see aga on vastuolus finantsmääruse I lisa punktidega 30.3 ja 30.4; tuletab sellega seoses meelde, et kontrollikoda tegi sarnase tähelepaneku oma 2021. aasta aruandes, ja ameti vastust, milles märgitakse, et ta on juba astunud vajalikke samme selle probleemi lahendamiseks; rõhutab, kui oluline on rakendada menetlusi, mis tagaksid finantsmääruse täieliku järgimise; palub, et amet tegeleks kontrollikoja tõstatatud küsimustega ja annaks eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile muutustest aru;

21. võtab teadmiseks, et kontrollikoja andmetel pakkus amet 2022. aastal oma juhtidele ameti määratud välise teenuseosutaja poolset professionaalset hindamist; märgib, et kolmel juhul maksis amet teenuseosutajale nende teenuste eest otse ning ülejäänud 23 juhul hüvitas kulu oma juhtidele, kes olid tasunud teenuseosutajale ise; märgib, et ameti poolt 26 hindamise eest makstud kogusumma oli 120 276 eurot; peab kahetsusväärseks, et amet valis pakkuja ilma avatud hankemenetlust algatamata, mistõttu kontrollikoda järeldas, et need maksed olid ebaseaduslikud; palub, et amet tegeleks kontrollikoja tõstatatud küsimustega ja annaks eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile võetud meetmetest aru;

22. rõhutab, et hankelepingute sõlmimise korra eesmärk on võimaldada hankijatel saada vajalikke kaupu ja teenuseid parima hinnaga, tagades samal ajal pakkujate vahelise ausa konkurentsi ning läbipaistvuse, proportsionaalsuse, võrdse kohtlemise ja mittediskrimineerimise põhimõtete järgimise; kutsub ametit üles veelgi parandama oma riigihankemenetlusi, et tagada kohaldatavate õigusnormide täielik järgimine ning parim hinna ja kvaliteedi suhe;

Huvide konfliktide ennetamine ja haldamine ning läbipaistvus

23. võtab teadmiseks ameti kehtestatud meetmed ja jätkuvad püüdlused tagada läbipaistvus, huvide konfliktide ennetamine ja haldamine ning märgib, et haldusnõukogu liikmete elulookirjeldused ning nende kohustuste deklaratsioon ja huvide deklaratsioonid avaldatakse ameti veebisaidil, kuigi mõned elulookirjeldused on puudu;

24. märgib, et amet ei ole 2022. aastal teatanud ühestki huvide konflikti juhtumist; võtab lisaks teadmiseks, et amet võttis vastu oma haldusnõukogu otsuse 15/2021 huvide konfliktide ennetamise kohta ja ajakohastas deklaratsioonide vorme; rõhutab, kui oluline on kehtestada menetlused nn pöördukse efektiga seotud reeglite täitmise jälgimiseks ja oma kõrgemate töötajate (sealhulgas viimase kahe aasta jooksul ametist lahkunud töötajate) kutsetegevuse aktiivseks jälgimiseks, et oleks võimalik tuvastada deklareerimata pöördukse olukordi;

25. võtab teadmiseks, et ameti juhtkonna ja väliste sidusrühmade kohtumiste ajakava on ameti veebisaidil avalikult kättesaadav;

26. tuletab meelde, kui tähtis on, et amet teeks oma töö tutvustamiseks ennast meedias, internetis ja sotsiaalmeedias kodanikele nähtavamaks;

Sisekontroll

27. märgib, et siseauditi talitus viis 2021. aastal läbi strateegilise planeerimise programmitöö ja tulemusjuhtimise auditi ning esitas 2022. aasta aprillis oma lõpliku auditiaruande koos kolme olulise soovitusega; võtab lisaks teadmiseks, et amet nõustub auditi tähelepanekutega ja on astunud vajalikke samme nende probleemide lahendamiseks;

28. märgib, et kontrollikoja andmetel ei ole ametil eelnevalt kindlaks määratud mudelihindamist (nimelt suuniseid), mis aitaks hindamiskomisjonil pakkumusi hinnata; märgib, et sellega kaasneb oht, et hindamiskomisjoni liikmed ei pruugi olla pakkumuste hindamisel järjepidevad; palub, et amet tegeleks kontrollikoja tõstatatud küsimusega ja annaks eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile aru;

29. võtab teadmiseks, et amet viis 2022. aastal läbi eelarveaastal 2021 tehtud finantstehingute järelkontrolli vastavalt komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2019/715 ([3]) artikli 45 lõigetele 8 ja 9; juhib tähelepanu asjaolule, et tuvastati kolm puudust, mis tõid kaasa kolm soovitust finantstehingute kohta, millest ühtegi ei peetud kriitiliseks; märgib, et peamise puuduse kõrvaldamiseks võeti 2022. aastal kasutusele maksetähtaegade iganädalane jälgimine, et teavitada asjaomaseid finantstöötajaid menetlemata kiireloomulistest tehingutest, et järgida maksetähtaegu käsitlevat õigusraamistikku;

([3]) Komisjoni 18. detsembri 2018. aasta delegeeritud määrus (EL) 2019/715 raamfinantsmääruse kohta asutustele, mis on asutatud Euroopa Liidu toimimise lepingu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu alusel ning millele osutatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artiklis 70 (ELT L 122, 10.5.2019, lk 1).

30. märgib, et 2022. aastal põhines ameti sisekontrollisüsteemide tulemuslikkuse hindamine raamistiku näitajatel ning konkreetsetest (riski)hindamisaruannetest, auditileidudest ja muudest asjakohastest allikatest saadud lisateabel; märgib, et ameti sisekontrolli hindamine näitab piisavat kindlust tulemusliku ja tõhusa tegevuse hõlbustamisel, kvaliteetse aruandluse tagamisel ja reeglite järgimisel, kuid teatavaid põhimõtteid on vaja parandada, et suurendada tulemuslikkust ja tagada sisekontrolli korrektne rakendamine; palub ametil anda eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile paranduste hindamise järelmeetmete kohta aru;

Muud kommentaarid

31. märgib, et amet on rakendanud olulisi meetmeid, et suurendada küberturvalisuse kaitset, näiteks turvaline e-posti lahendus (SECEM2), punase tiimi õppus ning järelmeetmed ja tugevdamine, varasemate süsteemide dekomisjoneerimine, sisemise küberturvalisuse poliitikaraamistiku ajakohastamine;

32. väljendab heameelt selle üle, et ameti haldusnõukogu lisas ameti ühtsesse programmdokumenti 2022–2024 eesmärgi, et amet saavutaks 2030. aastaks kliimaneutraalsuse kõigis oma operatsioonides; märgib, et ameti strateegia vastuvõtmisega on ameti peamised eesmärgid EMASi sertifitseerimine ja keskkonnahoidlikud riigihanked; võtab teadmiseks asjaolu, et sertifitseerimisprotsess peaks lõpule jõudma 2024. aasta jooksul;

33. viitab eelarve täitmisele heakskiidu andmise otsusele lisatud muude horisontaalsete tähelepanekute osas oma 11. aprilli 2024. aasta resolutsioonile ([4]) ametite tulemuste, finantsjuhtimise ja kontrolli kohta.

([4]) Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2024)0280.